

Článkem jsem sledoval cíl zevšeobecnit některé nové pohledy na výsadkovou přepadovou činnost. V důsledku jeho omezeného rozsahu jsem se nezabýval problematikou plánování výsadkové přepadové činnosti, která musí být vykonávána v souvislosti s novými pohledy na plánování TVV, na stupni divize či armády. K této činnosti štábu uveřejním v nejbližší době potřebné podklady.

Podplukovník Ing. František Valach, CSc.

K VÝZNAMU CVIČENÍ

V přípravě a uskutečňování cvičení v současné době se projevují nové, aktuální problémy, které je zapotřebí řešit v zájmu dalšího rozvoje této široké a složité oblasti. Zabývat se těmito otázkami je také zdůvodněno jejich současnou tematikou, obsahem, stále složitější přípravou a vedením obranné operace k odražení agrese nepřitele.

Dnešní stav se vyznačuje řadou názorů na operační velitelsko-štabní cvičení v terénu. Často slyšíme, že problémy řešené v jejich rámci jsou složité a otázky operačního umění komplikované. Patrně celé vojenské umění je stále složitější.

Jde o subjektivní jev, výjimku, nebo je zde „složitost“ objektivně přítomna? Je dnešní stav vojenské teorie a praxe, vojenského umění komplikovanější než před deseti až patnácti lety, kdy jsme tvořili podklady k řízení operačních cvičení a zúčastňovali se jich? **Cílem článku je některé z problematičtějších úseků objasnit a dát podnět k diskusi.**

Domnívám se, že základní odborné otázky vojenské teorie a praxe jsou dnes přirozeně složitější, mimo jiné také proto, že vojenská věda se zabývá zcela novými problémy. V řadě případů jde o zásadní změny vojenského umění, které jsou důsledkem i celkového nového myšlení.

Značné změny se v poslední době projevují v operačním umění. Jsou tak výrazné a časté, že je plnohodnotné mohou pochopit a v procesu přípravy a provedení cvičení uplatnit jen kolektivy a jedinci, kteří významnými přeměnami denně žijí. Vyžadují docenit fakt podmíněnosti a vzájemné dialektické souvislosti strategie, operačního umění i taktiky a současně je prosadit do praxe operační, bojové přípravy.

V důsledku těchto jevů roste úloha operační a bojové přípravy. Jejím vrcholem v polní přípravě jsou velitelsko-štabní cvičení operačních a taktických velitelských stupňů a vševojsková taktická cvičení. Jsou a budou nejvyšší metodou přípravy velitelů, štábů a vojsk. Význam cvičení (i se zřetelem k perspektivnímu vývoji) vyplývá z celkového systému vojenské profesionální přípravy, výcviku a výchovy. Především **umožňují** v stále složitějších podmínkách, za účasti orgánů velení operačních svazů, vševojskových svazků, svazků, útvarů druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb všestranně procvičit plnění základních operačních, bojových úkolů, otázky velení, organizaci a vedení soudobé obranné operace a boje. Tím, že cvičicím jsou stanoveny reálné úkoly co do šířky, hloubky a času a současně prakticky se plní, vytvářejí cvičení nenahraditelný model příští možné skutečné bojové činnosti. Jejich **rozhodujícím faktorem** je osvědčená praxe, která nedovoluje odtržení od skutečnosti, zpravidla i tím, že se při nich procvičují učební úkoly bez přerušení, plynule v souladu se zvolenou a připravenou operačně taktickou situací a jejím pravděpodobným vývojem na skutečném

bojišti, válčišti. To umožňuje zjišťování charakteru soudobé obranné operace, boje a přísti možné války. Jde o důležitý fakt, na jehož základě můžeme v předstihu vojenské teorie před potřebou praxe stanovit hypotézy vývoje vojenského umění, operace a způsoby ničení nepřitele. Tím se i zvyšuje význam operační přípravy a polního výcviku vojsk.

Ještě v nedávné době šlo o velmi náročný způsob přípravy, zejména ve zpracovatelské oblasti a řízení cvičení. V souladu s plánem byla uskutečňována vševojsková taktická cvičení pravidelně v každém výcvikovém roce se všemi vševojskovými svazky. Armádní velitelsko-štábní cvičení v terénu, jednotlivě s každou armádou a vyvrcholením bylo frontové (ve variantě operačně strategické) velitelsko-štábní cvičení. Výsledkem byla relativní záruka celkové připravenosti. Cvičení se z tohoto pohledu posuzovala a hodnotila.

Ačkoli jejich průběh čas od času vyjevil v některých oblastech slabší připravenost cvičících orgánů velení a vojsk, nezbyval zpravidla dostatek prostoru na odstranění nedostatků. Vysoká četnost akcí bojové přípravy v napjatých plánech to neumožňovala. To bylo také možnou příčinou toho, že se vyskytly zámysly (plány) provedení cvičení zpracované s nedostatečnou kvalitou. Následkem toho často docházelo k opakování schvalovacích procesů u nadřízeného.

Pozornost zasluhuje i skutečnost, že v některých případech chyběly zpracovatelům požadované teoretické vědomosti, praktické zkušenosti. Metodologické postupy práce mnohých štábů neodpovídaly potřebám zpřístupnění cvičení na požadované úrovni. Z toho je patrné, že takový stav nemohl, podle mého názoru, zajistit vysokou organizační a operační taktickou kvalitu orgánů velení a bojovou připravenost vojsk.

Na základě dosažených poznatků je nyní nahrazována kvantita novou kvalitou. Je nutné však poznamenat, že snížení počtu cvičení ještě za jejich novou kvalitou nelze považovat. Nižší počet cvičení je krokem rozhodujícího předpokladu, jak toho dosáhnout.

Domnívám se, že je třeba zvážit, zda nové teoretické poznatky operačního umění a taktiky, uplatněné v rámci současných cvičení, odpovídají základním řádům a předpisům ČSA, jakož i výchozím požadavkům přiblížení přípravy orgánů velení a polního výcviku vojsk podmínkám skutečné operace, boje. Jestli jejich pojetí vychází ze stále platných zásad, např.: aby cvičení probíhala nepřetržitě ve dne a zvláště v noci, za každého počasí, ve složitých podmínkách použití konvenčních, ale i jaderných zbraní, s problematikou komplexně stanovených učebních úkolů, v souladu s vytyčenými cíli apod.

Význam těchto zaměstnání spočívá také v procvičování všech nejsložitějších prvků organizace a vedení operace, boje, jako např. zpravodajskou činnost, průzkumná opatření (objekty prvního pořadí), plánování a upřesnění operační dokumentace, řešení nárůstu sil a prostředků v reálných podmínkách, často spojené s odražením agrese nepřitele a aktivním vedením obranné operace. Výsledky se pochopitelně musejí příznivě odrazit v celkové připravenosti, zejména v zkvalitnění bojové a mobilizační pohotovosti.

Stále širší rozsah řešených problémů při cvičeních vyžaduje nový přístup k přípravě orgánů velení a vojsk ještě do jejich zahájení. Patrně nebudou v plném rozsahu postačovat dosavadní formy přípravy velitelů, štábů a vojsk, jak jsou stanoveny v pomůcce Vševojsk-51-12.

Praxe potvrzuje, že zvláště **přípravu orgánů velení bude pravděpodobně nutné předhodnotit**. Výsledky dosavadních cvičení totiž svědčí o tom, že bude třeba více pozornosti věnovat tvůrčímu myšlení, skutečným profesionálním kvalitám, které jsou zárukou dobře připravených důstojníků s vysokými odbornými vědomostmi. Tyto základní hodnoty lze získat odpovědnou odbornou přípravou, každodenním výcvikem a cvičení jsou metodou k jejich ověření v praxi. Právě k těmto cílům by měla být zaměřena problematika celého komplexu současného systému přípravy velitelů, štábů, vojsk, a to zejména praktickou polní přípravou.

V rámci této přípravy je možné dosáhnout odpovídajících výsledků důsledným zvládnutím zásad bojové činnosti vlastních vojsk a možností nepřitele. To vyžaduje stabilně studovat (do všech podrobností) otázky přípravy a vedení vzdušné pozemní operace, boje, použití vysoce přesných zbraní a ochranu proti nim, bojovou techniku, kterou může zasadit na zemi i ze vzduchu. Tyto znalosti pak v plném rozsahu následně uplatňovat v přípravě cvičení, zvláště v době jeho vyvrcholení, které je zpravidla okamžikem dvoustranného střetnutí vojsk. Jde o hlavní předpoklad, jak v reálném čase uvést cvičící do nejkritičtějších a nejsložitějších situ-

aci na počátku války tak, jak by pravděpodobně v tomto období mohly události probíhat.

V nové obsahové struktuře se osvědčilo operační velitelsko-štabní cvičení v terénu (někdy i velitelsko-štabní cvičení taktických velitelských stupňů a vševojsková taktická cvičení s vojsky), **dělit na dvě souvislé, základní období s řešením ucelených, vzájemně propojených problémových úseků.**

V přípravném období (zpravidla na komplexním štabním nácviku) cvičící nejprve zpracují operační, bojovou dokumentaci. V souladu se vzniklou situací na válčišti (bojišti) ji v průběhu prvního období (hlavní části cvičení) upřesňují. S postupnou rozehrou nárůstu sil a prostředků, operačního a mobilizačního rozvinutí, jsou zároveň štáby a vojska vyváděny do stanovených prostorů vyhlášením bojové pohotovosti (za jakýchkoli podmínek). Potom následuje praktické procvičení předpokládaných učebních úkolů, které by měly mít komplexní obsah.

Jedině tak je umožněno vytvořit si správnou představu o pravděpodobné poslušnosti přípravy a vedení obranné operace, boje. Taktéž je nezbytné procvičit i sladěnou činnost všech druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, v zájmu splnění úkolů vševojskových svazků, svazů. Účelná komplexnost učebních úkolů byla již příznačná pro přípravu orgánů velení a vojsk Sovětské armády za Velké vlastenecké války.

Zvláště charakteristická je např. organizace volchovské operace (v r. 1943), kde byla soustředěna pozornost na všestrannou přípravu štábů a vojsk. Přitom byla zvažována zvláštnost každého konkrétního úkolu, který měl být reálně plněn. V přípravném období se střelecké sbory a útvary zúčastnily kromě nácviků zteče opěrných bodů, cvičení s tankovými brigádami, s kterými měly útočit. Obdobně tomu bylo před zahájením vyborgské operace (v r. 1944), kdy velitelé a štáby organizovali cvičení svazků a útvarů na předem připravených a v krátkých lhůtách vybudovaných provizorních cvičišťích v zalesněném a bažinatém terénu s použitím různých překážek.

Většinou šlo o jednostranná taktická cvičení s bojovou střelbou nebo se značkovým nepřítelem. K jejich řízení nebyla vždy určována rozhodčí služba, což je zdůvodňováno i tím, že byly procvičovány konkrétní úkoly a vedení boje k jejich splnění. Získané návyky v době přípravy operací zásadně přispěly k předstihu nepřítele v praktických otázkách vedení bojové činnosti. Cvičení tak přispělo k dosažení celkového vítězství. Mnohé z toho si zachovalo platnost, zejména požadavky maximálního přiblížení skutečnému boji, vysoké kvality a náročnosti plnění komplexních učebních úkolů v terénu. Začátek Velké vlastenecké války také svědčí o nedocenění významu cvičení s obrannou tematikou. Zkušenosti potvrzují aktuálnost současných cvičení a jejich stále větší význam.

V souvislosti s novým obsahem cvičení, zaměřeným na obrannou problematiku, je příprava a uskutečnění současných cvičení z objektivního hlediska stále náročnější. Především proto, že řeší komplexní otázky spojené s přípravou a vedením obranných operací, boje v reálném čase a prostoru (terénu). A to je pro současnou obrannou bojovou činnost nanejvýš potřebnou podmínkou k všestrannému procvičení všech významných otázek, nutných k zabezpečení odrazení agrese nepřítele. V důsledku toho představují tato cvičení výrazný kvalitativní přelom.

Přes různá dílčí omezení zaznamenává vojenství stálý rozvoj v materiálové oblasti a zpětně ovlivňuje vývoj způsobů vedení operace, boje. V obraně to znamená hledání ještě účinnějších způsobů ničení nepřítele, které patrně budou vyžadovat přesné kalkulace, propočty a dokonale sladěnou činnost orgánů velení. To vynucuje zavádět další nové technické prostředky velení vojskům, vybízí k promyšlené práci nutně spojené s tvořivým myšlením. V podmínkách, kdy jsou upravovány organizační struktury vojsk, včetně počtů velitelských a štábů, bude, podle mého názoru, **nezbytné pravděpodobně přehodnotit i některé platné zásady a normy.**

S novou strukturou, zvláště úpravou počtů osob a bojové techniky, souvisejí také počty vojsk, která se zúčastní cvičení. Při zachování současného rozmachu operace a řešení stejného objemu učebních úkolů s nižším stavem osob, výzbroje i bojové techniky, bude zřejmě účelné přistoupit k přehodnocení jejich skutečných bojových možností a zdůvodnění potřeby nových takticko-operačních norem pro obrannou a útočnou (protiútočnou) operaci. Domní-